

СИЛАБУС

Назва дисципліни: Теорії та концепції менеджменту

Мета: Формування системного уявлення про еволюцію управлінської думки, концептуальні основи класичних і сучасних теорій менеджменту, критичне осмислення провідних наукових шкіл, розвиток здатності аналізувати управлінські парадигми в міждисциплінарному контексті.

Зміст програмних компетентностей

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 03. Здатність працювати в міжнародному контексті

ЗК 04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

ЗК 05. Здатність проектувати, ініціювати та виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження на основі цілісного системного наукового світогляду, знань історії та філософії науки

СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках.

СК 02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел.

СК 03. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти.

СК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямках та /або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

СК 05. Здатність володіти сучасною методологією, методикою та методами наукового дослідження у галузі менеджменту та адміністрування, зокрема з використанням кількісних методів аналізу та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій

СК 06. Здатність інтерпретувати результати дослідження у галузі менеджменту та адміністрування, оцінювати межі їх застосування, можливі ризики їх впровадження в середовищі господарювання та соціокультурному середовищі, перспективи подальших досліджень

СК 07. Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати ефективність систем менеджменту організацій та проектувати заходи щодо їх вдосконалення відповідно до потреб роботодавця.

Зміст програмних результатів навчання

РН03. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у галузі менеджменту та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних та правових аспектів.

РН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці.

РН09. Аналізувати, проводити експертну оцінку управлінської діяльності в організаціях.

РН10. Обирати технології управління залежно від цілей і завдань, що вирішуються в процесі діяльності підприємства, рівня розвитку його організаційної структури.

РН11. Володіти методами та методиками проектування та організації спільної діяльності управлінців та їх підлеглих, впроваджувати інноваційні прийоми в процес управління організацією, у тому числі у підприємницькому міжнародному середовищі.

Мова викладання	Семестр	Кредити ECTS / Тип дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Викладач	Навчальне навантаження
Укр.	I	3 / обов'язкова	Митрофанова Г.Я., д.е.н., проф.	90 год. (15 год. лекцій, 15 год. практичних занять, 60 год. самостійної роботи)

Результати навчання	Методи викладання, навчання	Форми оцінювання (поточний та підсумковий контроль)
РН 03-1. Розуміти, класифікувати та досліджувати основні концептуальні підходи до менеджменту: класичні, поведінкові, системні, сучасні;	Проблемна лекція, кейс-аналіз, робота у малих групах	Презентація аналізу кейсу, обговорення
РН 05-1. Глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, інтерпретувати управлінські явища на основі обраної теоретичної позиції;	Проблемна лекція, дискусія, аналіз конкретних ситуацій (case-study),	Презентація аналізу кейсу
РН 04-1. Переосмислювати наявні знання теорій управління та формулювати власну концептуальну рамку дослідження менеджменту;	Технології розвитку критичного мислення та проблемного навчання, фасилітація, mind-mapping	Написання та усна презентація наукової роботи
РН 09-1. Критично аналізувати наукові публікації з точки зору їхньої теоретичної цінності. Проводити порівняльний аналіз управлінських підходів діяльності організацій.	Робота в групах, аналіз конкретних ситуацій (case-study), “Miro” для інтерактивного обговорення	Есе, усна рефлексія
РН 10-1. Узагальнювати наукові дискусії та трансформувати знання у наукові публікації. Формулювати авторську теоретичну позицію розвитку організацій на основі існуючих управлінських моделей.	Технології розвитку критичного мислення та проблемного навчання, фасилітація, mind-mapping	Презентація авторського підходу.
РН 11-1. Інтерпретувати сучасні тенденції розвитку теорії менеджменту у глобальному та локальному контекстах, пропонувати інноваційні прийоми в процес управління організацією	Проектна технологія, mind-mapping; “Miro” для інтерактивного обговорення, аналіз конкретних ситуацій (case-study)	Презентація аналізу кейсу, обговорення

Оцінка

Підсумкова оцінка по дисципліні виставляється за 100-бальною шкалою.

60 балів виставляються за формами діагностики:

Види робіт	Максимальна кількість балів
Участь у практичних заняттях, дискусіях	20
Презентація теоретичного підходу	20
Есе з концептуальної рамки власного дослідження	20
Усього за роботу на практичних заняттях	60

Результати екзамену оцінюються в діапазоні від **0 до 40 балів (включно)**. екзамену проводиться у вигляді письмової роботи, що містить завдання з тестів та аналізу ситуацій.

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ECTS	Шкала рейтингу Університету імені Альфреда Нобеля	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	82-89	4 (дуже добре)
C	75-81	4 (добре)
D	67-74	3 (задовільно)
E	60-66	3 (достатньо)

FX	35-59	2 (незадовільно) – потрібно допрацювати матеріал перед тим, як складати
F	1-34	2 (незадовільно) – з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань здобувачів	
Оцінка	Критерії оцінки
90-100%	Здобувач повністю володіє навчальним матеріалом, аргументовано, логічно і самостійно викладає зміст дисципліни; демонструє глибоке розуміння теоретичних основ, сучасних підходів, концепцій і методів стратегічного або концептуального менеджменту; активно застосовує набутий матеріал у розв'язанні практичних, наукових і аналітичних завдань; демонструє критичне мислення, інтерпретує літературні джерела, формує власну наукову позицію.
82-89%	Здобувач в основному володіє навчальним матеріалом, правильно викладає основні поняття і підходи, здатний застосовувати їх у типових ситуаціях, демонструє достатню аргументацію. У відповідях трапляються незначні неточності або пропуски, глибина аналізу недостатня, але цілісність розуміння зберігається.
75-81%	Здобувач опанував навчальний матеріал на рівні розуміння базових положень; у відповідях переважає репродуктивний рівень знань; критичний аналіз відсутній або поверховий; є помилки у застосуванні понять або методів, але вони не є системними. Аргументація слабка, приклади – не завжди релевантні.
67-74%	Здобувач частково володіє навчальним матеріалом; у викладенні суттєво порушується логіка або структура відповідей; багато відповідей є фрагментарними, недостатньо повними; припускається значних методичних і логічних помилок, не демонструє здатності до самостійного узагальнення.
60-66%	Здобувач володіє матеріалом на межі допустимого рівня; має великі труднощі у поясненні основних теорій та підходів; відповіді слабо структуровані; обґрунтування майже відсутні; є суттєві помилки в ключових поняттях. Самостійність мислення майже не проявляється.
1-59%	Здобувач не засвоїв навчальний матеріал; відповіді містять грубі помилки; відсутнє розуміння базових концепцій; не може обґрунтовано викласти зміст теми; не володіє професійною термінологією; не здатен до самостійного виконання навіть базових завдань.

Зміст
Тема 1. Етапи розвитку управлінської науки Історичні витоки управлінської думки: доіндустріальні форми управління (Єгипет, Китай, Рим). Виникнення менеджменту як науки в епоху індустріалізації. Основні фази розвитку управління: класична, неокласична, сучасна, постмодерністська. Критичний огляд домінуючих парадигм управління у XX–XXI століттях. Менеджмент у контексті наукових революцій (Т. Кун). Тема 2. Класичні теорії менеджменту Фредерік Тейлор і наукове управління: принципи ефективності, стандартизація, контроль. Генрі Файоль: адміністративна школа, 14 принципів менеджменту, функції управління. Макс Вебер: бюрократична модель організації – ієрархія, формалізація, неособистісність. Переваги та обмеження класичного підходу. Застосування класичних моделей у сучасних умовах. Тема 3. Поведінковий і гуманістичний підходи: мотиваційні теорії, управління людськими ресурсами Перехід від механістичного до антропоцентричного погляду в менеджменті. Теорії мотивації (Маслоу, Герцберг, Мак-Грегор (X та Y), Альдерфер, МакКлелланд). Поведінкова школа (Мейо, Барнард, Саймон). Концепція управління людськими ресурсами як стратегічного активу. Зв'язок між мотивацією, задоволенням працею та продуктивністю.

Тема 4. Системна і ситуаційна теорії

Системне мислення в управлінні: організація як відкрита система (Кац і Кан).

Поняття підсистем, зв'язків, зворотного зв'язку.

Ситуаційний підхід (Фідлер, Лоуренс і Лорш).

Структурні конфігурації за Мінцбергом.

Застосування системного і ситуаційного підходів у стратегічному менеджменті.

Тема 5. Неокласичні та сучасні підходи

Теорія контингентності: відповідність між внутрішньою структурою та зовнішнім середовищем.

Концепція TQM (Total Quality Management) (Демінг, Джуран, Кросбі). Акцент на якість, процеси, клієнтоцентричність.

Навчальні організації. Концепції Пітера Сенге, системне мислення, організаційне навчання.

Менеджмент знань, самоорганізація, кросфункціональність.

Переосмислення ролі менеджера як фасилітатора, коуча, наставника.

Тема 6. Постмодерністські і критичні теорії менеджменту

Феноменологічні підходи, суб'єктивний досвід працівників, сприйняття управління.

Постструктуралізм, деконструкція управлінських дискурсів (Фуко, Дерріда).

Теорія хаосу і нелінійність: самоорганізація, складність, менеджмент в умовах нестабільності.

Критична теорія, менеджмент як інструмент влади та контролю.

Менеджмент як соціальний конструкт.

Тема 7. Інституціональні теорії організацій

Інституціональна економіка vs організаційна соціологія.

Поняття легітимності як соціального ресурсу організації.

Інституційне середовище, мімікрія, копродукція норм.

Ізоморфізм: нормативний, примусовий, імітаційний.

Теорія організаційного поля та кар'єри практик.

Критичне осмислення інституційних обмежень в управлінні.

Тема 8. Теорії в міждисциплінарному контексті: перетин з соціологією, психологією, культурологією

Соціологія організацій, структура, роль, групова динаміка.

Психологія менеджменту, індивідуальна поведінка, емоційний інтелект, поведінкові упередження.

Кроскультурний вимір управління: моделі Хофстеде, Халла, Мейєр.

Підходи культурної антропології до організацій: символіка, ритуали, організаційна культура.

Сучасні підходи: нейроменеджмент, поведінкова економіка, дизайн-мислення.

Література

1. Бех Ю. В. Б 55 Філософський модус загальної теорії управління : монографія / Ю. В. Бех ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. – 476 с.
2. Дергачова, В., Кузнецова, К., Григорова, З. (2022). «Теорія і концепції менеджменту»: методологічні аспекти дисципліни. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 10.20535/2307-5651.20.2021.252848.
3. Жовковська Т.Т. Системно-рефлексивне управління розвитком промислових підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2018. 265 с
4. Митрофанова Г., Євтушенко О., Глухий А., Луговий М. Методологічні засади впровадження штучного інтелекту у систему менеджменту організації. Академічний огляд, 2024. №2 – С. 173-189. URL: <https://ir.duan.edu.ua/items/ef5d4aa8-a316-4b25-b1bf-7e90f4c44927> (Web of Science)
5. Мошек ГЄ, Федоренко ВЛ, Коваленко ОВ (2020). Менеджмент організації: Теорія та практика: навч. посіб. / Київ: Ліра.
6. Стадник В.В. Менеджмент гетерогенних організацій: навч. посібник. – Хмельницький: ФОП А.С. Гонта, 2017. – 316 с.
7. Стадник В.В., Хрущ Н.А., Йохна В.М. Теорія і методологія управління розвитком соціально-економічних систем: монографія. Кам'янець-Подільський: ФОП «Друкарня «Рута», 2023. 298 с.
8. Сучасні концепції менеджменту / за ред. Л.І. Федулової. – К.: ЦУЛ, 2007. – 536 с

9. Теорія і концепції менеджменту: конспект лекцій з дисципліни [Електронний ресурс]: навчальний посібник для здобувачів третього (наукового) рівня спеціальності 073 «Менеджмент» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: В.В. Дергачова, К.О. Кузнецова, З.В. Григорова - Електронні текстові дані (1 файл: Мбайт). - Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. - 190 с.
10. Українські та зарубіжні джерела Scopus / WoS для аналізу сучасних концепцій

Політика курсу

Політика оцінювання

Здобувачі мають право складати *екзамени та заліки* з метою підвищення підсумкової оцінки з одної дисципліни у семестр за заявою.

Здобувачі вищої освіти мають право виражати власну думку і не погоджуватися з трактуванням подій, які висвітлюються в межах програмного матеріалу, але вони зобов'язані вивчити необхідний обсяг матеріалу згідно з вимогами до предмету. Здобувачі повинні нести відповідальність за виконання необхідних вимог до курсу і оволодіння необхідною кількістю знань.

Здобувач вищої освіти має право на апеляцію результатів підсумкового контролю. Здобувач подає заяву на ім'я проректора із забезпечення якості освітнього процесу протягом трьох робочих днів з дати оголошення результатів. У заяві слід вказати факти некоректності питань або необхідних відповідей на них, їх виходу за рамки програми, порушення викладачем процедури проведення контролю або недотримання ним описаної в програмі дисципліни методики виведення оцінки.

В результаті розгляду апеляції раніше виставлена оцінка може бути збережена, а може бути змінена як у бік підвищення, так і в бік зниження.

Політика щодо забезпечення академічної доброчесності

Під час опанування дисципліни здобувачі повинні дотримуватися академічної доброчесності. Відповідно до Закону України «Про освіту» *академічна доброчесність* – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Від здобувачів вимагається:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації під час виконання дослідницької роботи;
- відсутність запозичень інформації (списування) при написанні письмових робіт;
- дотримання етичної поведінки по відношенню до інших здобувачів, викладачів та інших співробітників університету.

У разі порушення цих вимог, викладач має право звернутись для розгляду ситуації до Комісії з питань академічної доброчесності.

У разі неетичної поведінки викладача (образлива поведінка, сексуальні домагання, несправедливе оцінювання та ін.) здобувач також має право звернутись з заявою до Комісії з питань академічної доброчесності.

Будь-які прояви академічної недоброчесності неприпустимі. Викриття порушення академічної доброчесності під час виконання будь-якого завдання призведе до його нульової оцінки. Порушення академічної доброчесності при виконанні екзаменаційних завдань призведе до негативної оцінки за весь курс та можливого виключення з програми. Всі суперечливі питання, у разі їх виникнення, можуть бути врегульовані шляхом звернення до Комісії з академічної доброчесності та етики, відповідно до п.4.9 Положення про організацію освітнього процесу.

Політика курсу щодо супроводу аспірантів з особливими освітніми потребами

Аспіранти з особливими освітніми потребами мають право на індивідуальний підхід.

Можуть звертатися до викладача через електронну пошту або спеціальні функції платформи Google Classroom для обговорення індивідуальних потреб і корекції навчального процесу.

Якщо аспіранти потребують додаткової допомоги у виконанні завдань або адаптації навчальних матеріалів, можуть отримати додаткові консультації.

Якщо є труднощі з онлайн-навчанням, аспірантам можуть бути запропоновані додаткові консультації або інші формати взаємодії через онлайн-зустрічі.

Можуть звертатися до викладача для узгодження змін у термінах здачі завдань, якщо це необхідно для ефективного виконання завдань; всі зміни термінів будуть обговорюватися індивідуально, з урахуванням необхідності надання додаткового часу або змін в умовах виконання завдань.

Оцінювання проводиться на основі індивідуальних досягнень аспірантів.

У разі необхідності буде надана можливість звертатися за підтримкою до психологів або консультантів (кафедра психології та педагогіки), щоб подолати стрес або інші труднощі, пов'язані з навчанням. Всі питання щодо особливих освітніх потреб аспірантів будуть розглянуті в конфіденційному порядку, та інформація про особисті потреби не буде розголошуватися без згоди аспіранта/ки; всі зміни в умовах навчання, пов'язані з особливими потребами, будуть враховуватися виключно в межах наданого дозволу.

Можливе навчання за індивідуальним графіком, який оформлюється відповідно до п. 3.4 Положення про організацію освітнього процесу (<https://duan.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/pp-551-047-polozhennya-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-12-red.pdf>).

Пропозиції від здобувачів вищої освіти

Протягом вивчення дисципліни здобувач може звернутися до викладача з пропозиціями щодо вдосконалення курсу (доповнення тем, зміна форм оцінювання, обсяги завдань та ін.). Пропозиції можуть бути надіслані електронною поштою на адресу викладача (Митрофанова Ганна Яківна: gglukha@duan.edu.ua) або до гаранта ОНП (Митрофанова Ганна Яківна: gglukha@duan.edu.ua).